

Initiatiefvoorstellen; wanneer en hoe?

Vernieuwingsimpuls **Dualisme**
en lokale democratie

Initiatiefvoorstellen; wanneer en hoe?

Postbus 30435, 2500 GK Den Haag
Telefax (070) 346 92 01
www.vnguitgeverij.nl

COLOFON

Deze publicatie is opgesteld door *De Vernieuwingsimpuls Dualisme en lokale democratie*.

De Vernieuwingsimpuls biedt deze informatie ook aan via zijn website.

Internet: www.vernieuwingsimpuls.nl

Gemnet: web.vernieuwingsimpuls.gemnet.nl

Samenstelling:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Ontwerp omslag:

Martijn van der Nat, Balyon grafische vormgeving bv, Zoeterwoude

Vormgeving binnenwerk:

Hans Emeis, Den Haag

THESAURUS VERENIGING VAN NEDERLANDSE GEMEENTEN

Thesaurustermen: initiatiefwetten, gemeenteraadsleden, dualisme

ISBN 90 322 7181 4

© VNG Uitgeverij, Den Haag 2001

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Checklist voor een initiatiefvoorstel	7
1 Inleiding	9
2 Een initiatiefvoorstel: ja of nee?	11
3 Een initiatiefvoorstel: hoe dan?	13
4 Praktijkvoorbeelden van initiatiefvoorstellen	21

Checklist voor een initiatiefvoorstel

Deze checklist biedt in een kort bestek een aantal politieke en praktische aandachtspunten voor raadsleden die overwegen een initiatiefvoorstel in te dienen. Deze vragen worden in de handreiking nader uitgewerkt.

- 1 Wil ik worden geassocieerd met het onderwerp?
- 2 Is het probleem vatbaar voor beïnvloeding door de gemeente?
- 3 Is er al beleid (in ontwikkeling)?
- 4 Wat is de concrete probleemstelling?
- 5 Beschik ik over voldoende tijd, expertise en motivatie?
- 6 Richt ik me op regelgeving, beleid van de raad of bevoegdheden van het college?
- 7 Is het initiatiefvoorstel het beste middel om invloed uit te oefenen?
- 8 Wiens ondersteuning heb ik nodig bij het maken van het voorstel?
- 9 Hoe breed moet het draagvlak zijn?
- 10 Welke eisen worden gesteld aan de formulering van het initiatiefvoorstel?
- 11 Hoe communiceer ik mijn voorstel?

1 Inleiding

In het dualistische stelsel concentreert de raad zich op volksvertegenwoordiging, het stellen van kaders en controle. Zijn rol als volksvertegenwoordiger en kadersteller kan de raad alleen goed spelen als hij niet afhankelijk is van collegevoorstellen. Hij moet dus zelf met voorstellen (kunnen) komen, bijvoorbeeld op basis van signalen die hij in zijn volksvertegenwoordigende rol oppikt. Dit recht van initiatief is van essentieel belang voor een raadslid. Het geeft hem de mogelijkheid signalen die hij oppikt uit de samenleving te vertalen in concrete voorstellen voor gemeentelijk beleid. Om die reden is deze handreiking vervaardigd.

In de huidige Gemeentewet wordt het recht van initiatief niet genoemd. Dit betekent niet dat dit recht op dit moment niet bestaat. Ook in het huidige stelsel beschikken raadsleden immers over de bevoegdheid initiatiefvoorstellen in te dienen. Het is alleen veelal vastgelegd in reglementen van orde voor de raad. De uitwerking in het reglement van orde gaat vaak gepaard met drempelsteun of andere eisen. Van dit recht wordt tot op heden maar spaarzaam gebruik gemaakt. Uit het onderzoek in opdracht van de Staatscommissie Dualisme en lokale democratie bleek zelfs dat dit per gemeente niet vaker dan eenmaal per jaar gebeurt. In het wetsvoorstel dualisering gemeentebestuur krijgt ieder individueel raadslid het recht een initiatief in te dienen. In een gedualiseerd bestel, waar de raad een actieve invulling geeft aan zijn volksvertegenwoordigende functie, past zoals gezegd een ruimer gebruik van het initiatiefrecht. Het wetsvoorstel dualisering gemeentebestuur creëert hiervoor de randvoorwaarden.

Bij het verkrijgen van dit recht hoort overigens wel adequate ambtelijke ondersteuning. De te volgen procedure bij het invoeren van ambtelijke bijstand kan verschillen. Soms zal een verzoek daartoe via de gemeentesecretaris moeten lopen. Soms kunnen raadsleden feitelijke informatie bij een vakafdeling verkrijgen, maar is voor ondersteuning bij het redigeren van het eigenlijke voorstel wel toestemming van de secretaris nodig. Het is ook voorstelbaar dat de burgemeester, in zijn hoedanigheid van raadsvoorzitter, hierbij een rol speelt. Het wetsvoorstel dualisering gemeentebestuur draagt gemeenteraden op daarover nadere regels te stellen in de verordening op de ambtelijke bijstand. In de later te verschijnen handreiking over regelgeving die van gemeenten wordt gevraagd, kunt u hierover meer informatie vinden.

Vooruitlopend op de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel hebben de VNG en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) in december 2000 een dualistisch reglement van orde uitgebracht. In dit reglement is

geregeld dat elk raadslid eveneens zonder drempels initiatiefrecht heeft. Veel gemeentelijke reglementen van orde kennen namelijk het vereiste dat initiatiefvoorstellen door enkele raadsleden moeten worden gesteund (drempelsteun) of dat de raad plenair eerst toestemming moet geven voordat het voorstel inhoudelijk in procedure kan worden gebracht.

Het wetsvoorstel dualisering gemeentebestuur maakt onderscheid tussen initiatiefvoorstellen voor verordeningen en overige initiatiefvoorstellen. Ieder raadslid kan een initiatiefvoorstel voor een verordening indienen. Een dergelijk voorstel moet aanhangig worden gemaakt door het schriftelijk en ondertekend aan de voorzitter te zenden (art. 147a, eerste lid). De verdere wijze van behandeling moet de raad zelf regelen, bijvoorbeeld in zijn reglement van orde (art. 147a, tweede lid). Dit betekent dat de thans dikwijls bestaande formele vereisten (drempelsteun, toelating tot behandeling) niet langer zijn toegestaan. De raad moet ook regelen op welke wijze en onder welke voorwaarden hij overige initiatiefvoorstellen (voorstellen die betrekking hebben op iets anders dan een verordening) in behandeling neemt. Ook dit initiatiefrecht komt toe aan individuele raadsleden, hetgeen inhoudt dat geen drempels mogen worden opgeworpen. Wel kan de raad, bijvoorbeeld in zijn reglement van orde, voorzien in een zekere inhoudelijke toets. Daarbij kan worden gedacht aan het beantwoorden van de vraag of het voorstel wel de uitoefening van een raadsbevoegdheid betreft (en niet een collegebevoegdheid). Hieromtrent kunt u in de nog te verschijnen handreiking voor een reglement van orde in een dualistisch stelsel meer informatie vinden, in deze nieuwe handreiking zullen de wijzigingen die in de gemeentewet worden aangebracht worden meegenomen.

Het beperken of wegnemen van de nu vaak bestaande formele belemmeringen voor initiatiefvoorstellen zal er toe kunnen leiden dat er meer gebruik wordt gemaakt van het initiatiefrecht. Dit zal echter alleen gebeuren als raadsleden zich meer dan nu realiseren dat dit bij uitstek hun verantwoordelijkheid is. Juist om dit te ondersteunen zijn veel raadsleden gebaat bij enige praktische ondersteuning voor het opstellen van initiatiefvoorstellen. Met deze handreiking beogen de VNG en het ministerie van BZK een checklist te leveren ten behoeve van raadsleden. Deze handreiking gaat uit van de nieuwe wettelijke regels, maar is met enige aanpassingen (onder meer een vraag over steun aan het voorstel door andere raadsleden) ook al in de huidige situatie bruikbaar.

Twee vragen staan centraal:

- 1 Een initiatiefvoorstel, ja of nee? Wanneer is een initiatiefvoorstel een goed instrument voor een raadslid bij het vervullen van zijn volksvertegenwoordigende en kaderstellende rol?
- 2 Een initiatiefvoorstel, hoe dan? Als het zinvol is een initiatiefvoorstel in te dienen, waaraan moet een raadslid dan denken bij het opstellen ervan?

2 Een initiatiefvoorstel: ja of nee?

Het opstellen van een initiatiefvoorstel vergt een flinke investering van tijd en energie. Het is daarom verstandig van te voren goed na te gaan of een initiatiefvoorstel mogelijk en wenselijk is. Onderstaande vijf vragen bieden daartoe aanknopingspunten.

Vraag 1: Onderwerpkeuze

De eerste vraag is uiteraard waar het initiatiefvoorstel ongeveer over gaat. Op welk onderwerp heeft het betrekking? Gaat het over een onderwerp dat de burgers bezig houdt of betreft het juist een meer interne kwestie? In beide gevallen kan het indienen van een initiatiefvoorstel nuttig zijn. Als een raadslid besluit een initiatiefvoorstel in te dienen, dan is het van belang af te wegen of:

- a hij met het desbetreffende onderwerp wil worden geassocieerd;
- b hij voldoende tijd, expertise en motivatie heeft om de gehele procedure van een initiatiefvoorstel tot een goed einde te brengen.

Vraag 2: Aard van het op te lossen probleem

Als het onderwerp globaal is vastgesteld, moet een preciezere probleemstelling worden geformuleerd. Anders gezegd: welk probleem wil het raadslid aanpakken? Dikwijls is het zaak een complex en/of diffuus probleem tot hanteerbare proporties terug te brengen.

Vraag 3: Wat kan de gemeentelijke overheid doen aan de oplossing van het probleem?

De derde stap is het beantwoorden van de vraag wat de gemeentelijke overheid kan doen aan de oplossing van het probleem? Deze vraag valt in twee deelvragen uiteen:

- 1 In hoeverre is de oplossing van het probleem überhaupt vatbaar voor beïnvloeding door de gemeentelijke overheid?
- 2 Zo ja, ligt het dan op de weg van de gemeentelijke overheid op dit vlak stappen te ondernemen?

Als beide vragen positief zijn beantwoord, ligt de volgende vraag voor de hand.

Vraag 4: Bestaat er ten aanzien van het onderwerp al gemeentelijk beleid of is er beleid in ontwikkeling?

Vaak bestaat er op het vlak van het gekozen onderwerp al enig gemeentelijk beleid of is dat in ontwikkeling. Ook kan er sprake zijn van een grote overeenkomst met ander beleid van de gemeente. In die gevallen moet het raadslid zichzelf de vraag stellen wat zijn initiatiefvoorstel daaraan toevoegt. Als de toegevoegde waarde gelet op het al bestaande of toekomstige gemeentelijke beleid voldoende is, ligt een initiatiefvoorstel mogelijk in het verschiet.

Vraag 5: Alternatieven voor een initiatiefvoorstel

De laatste stap die een raadslid zet, voordat hij echt aan de slag kan met zijn initiatiefvoorstel, is het beantwoorden van de vraag of er niet een beter alternatief voorhanden is voor het vervullen van zijn volksvertegenwoordigende rol. Kan hij niet beter een motie indienen bij de begroting of de voorjaarsnota (of bij een andere geschikte gelegenheid)? Of het onderwerp als agendapunt opvoeren voor een commissievergadering of een plenaire raadsvergadering? Of mondelinge dan wel schriftelijke vragen stellen aan het college? Deze alternatieven zijn vooral relevant indien het onderwerp primair de uitoefening van een collegebevoegdheid betreft.

Denkbaar is ook het ene te doen zonder het andere te laten. Soms, bijvoorbeeld als het om een gevoelig onderwerp gaat, kan het namelijk verstandig zijn eerst een minder zwaar instrument in te zetten. Als in zo'n geval dan blijkt dat het college niet of onvoldoende bereid is de zaak aan te pakken, bijvoorbeeld doordat het een aangenomen motie naast zich neerlegt, is indiening van een initiatiefvoorstel te overwegen.

3 Een initiatiefvoorstel: hoe dan?

Als een raadslid na beantwoording van de hiervoor vermelde vragen tot de conclusie komt dat indiening van een initiatiefvoorstel verstandig is, dan komt het opstellen van een dergelijk voorstel aan de orde. Hierbij zijn drie stappen te onderscheiden.

Stap 1: Wat moet er in het initiatiefvoorstel?

In het verlengde van de vijf in de vorige paragraaf gestelde vragen komt het raadslid voor de vraag te staan, wat de inhoud van zijn initiatiefvoorstel moet zijn. Met name de aangescherpte probleemstelling uit vraag 2 kan daarbij dienstig zijn.

Betrekkelijk eenvoudig is de optie dat hij een initiatiefvoorstel indient om in de raad (en mogelijk ook met burgers en maatschappelijke organisaties) een discussie over een bepaald probleem te voeren. Deze optie is meer gericht op het proces. Daarbij hoeven oplossingen slechts in tentatieve zin te worden genoemd en kunnen ze de uitkomst zijn van de discussie. Dergelijke oplossingen zouden eventueel voorwerp van een vervolgvorstel kunnen zijn.

Ingewikkelder is het wanneer het raadslid ook uitgewerkte voorstellen voor inhoudelijke oplossingen wil aanreiken (zie praktijkvoorbeelden, p. 21).

Daarbij kan het gaan om:

- 1 gemeentelijke regelgeving;
- 2 feitelijk beleid (voorzover het tot de bevoegdheid van de raad behoort);
- 3 een verzoek aan het college ten aanzien van de uitoefening van zijn bevoegdheden;
- 4 een combinatie van de vorige drie mogelijke onderwerpen.

Als een raadslid overweegt een initiatiefvoorstel in te dienen dat een verzoek inhoudt aan het college met betrekking tot een van zijn bevoegdheden lijkt het raadzaam een goede afweging te maken tussen het indienen van een initiatiefvoorstel en de eerder genoemde alternatieven die de raad ten dienste staan (motie, vragen).

Stap 2: Andere praktische voorbereidingen

Als de contouren van het initiatiefvoorstel zijn getrokken, kan het eigenlijke werk bijna beginnen. Daarbij moet het raadslid zich nog wel afvragen of hij het voorstel in zijn eentje (of met één of meer fractiegenoten of misschien met raadsleden van andere partijen samen) schrijft of dat hij hulp van buiten

inroep. Daarbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld ambtenaren, deskundigen van belangengroepen, groepen burgers, de steunfractie of (geestverwante) raadsleden van andere gemeenten die al een soortgelijk voorstel hebben ingediend. Met name in het kader van de vertegenwoordigende rol van het raadslid kan het inschakelen van externen een zeker positief effect sorteren.

Verder is het zaak om in dit stadium (of nog eerder) na te denken over zaken als:

- de te volgen tactiek (is een breed politiek draagvlak vooraf gewenst of juist niet vanwege de profilering);
- het tijdschema (handig voor de formele procedure en voor externe communicatie);
- relevante communicatieve aspecten (persbericht, berichten op website, persconferentie).

Stap 3: Het schrijven van het initiatiefvoorstel

Een initiatiefvoorstel bestaat in het algemeen uit een ontwerpbesluit, een toelichting en een aanbiedingsbrief. Deze drie onderdelen behoeven elk de nodige aandacht.

1 Het ontwerpbesluit¹

De kern van het initiatiefvoorstel is het ontwerpbesluit. Dit ontwerpbesluit bevat deelbesluiten van zowel inhoudelijke als procedurele aard. De inhoudelijke besluiten betreffen één of meer van de drie eerder genoemde onderwerpen: regelgeving, feitelijk (raads)beleid en verzoeken aan het college. De procedurele aspecten betreffen:

- a de verdere tenuitvoerlegging van de besluiten (meestal opgedragen aan het college);
- b de datum van inwerkingtreding van de besluiten;
- c de eventuele evaluatie van de besluiten;
- d de eventuele datum van buitenwerkingtreding van de besluiten (horizonbepaling).

Kenmerk van (de onderdelen van) een ontwerpbesluit is dat de formulering voldoende precies moet zijn om geen onduidelijkheid te laten bestaan bij de uitvoerende instanties en anderen aan wie het besluit iets opdraagt. Verder moet de formulering dusdanig helder zijn dat amendering mogelijk is. Voor het overige varieert de vorm van onderdelen van ontwerpbesluiten nogal. Indien gemeentelijke verordeningen moeten worden aangepast of aangevuld, vraagt dat een hoge mate van nauwkeurigheid. Dat geldt uiteraard evenzeer als het initiatiefvoorstel een geheel nieuwe verordening betreft. Tijdige controle of ambtelijke ondersteuning door een terzake juridisch geschoolde ambtenaar van de gemeente is in deze gevallen dan ook zeer aan te bevelen.

¹ Het gaat hier om een besluit in vergadertechnische zin, niet altijd om een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. De eerste categorie besluiten is ruimer dan de tweede.

INHOUDELIJK

Als we als voorbeeld van een onderwerp voor een initiatiefvoorstel een bepaalde aanscherping van het gemeentelijk afvalbeleid (bijvoorbeeld: een betere aanpak van zwerfvuil) nemen, dan ziet een - op regelgeving van de raad gericht - ontwerpbesluit er als volgt uit:

Figuur 1

De raad van de gemeente A besluit:

I. de verordening inzake de afvalstoffen als volgt aan te passen²:

A

Artikel 13 komt als volgt te luiden:

(volgt de tekst van het gewijzigde artikel 13).

B

Artikel 14 vervalt.

C

Na artikel 15 wordt een artikel ingevoegd dat luidt:

Artikel 15a

(volgt de tekst van het nieuwe artikel 15a).

Denkbaar is dat er (ook) nadere regelgeving in het geding is. De bevoegdheid tot het opstellen van dergelijke regelgeving is vaak overgedragen aan het college. Een initiatiefvoorstel en het ontwerpbesluit dat hierop betrekking heeft zal dan een - politiek tamelijk dwingend - verzoek aan het college behelzen. Ook daarover moet in het ontwerpbesluit iets worden opgemerkt. Het betreffende deelbesluit van het initiatiefvoorstel ziet er dan als volgt uit:

Figuur 2

De raad van de gemeente A besluit:

I. de verordening inzake de afvalstoffen als volgt aan te passen: (zie figuur 1)

II. het college te verzoeken het reglement inzake de inzameling van huisvuil bij particulieren en bedrijven aan te passen aan de door middel van besluit I gewijzigde verordening inzake afvalstoffen, waarbij ...

(hier volgen eventuele inhoudelijke richtlijnen aan het college).

2 Op de onderstaande wijzigingen van de verordening inzake B zijn talloze varianten denkbaar. De redactie van de vermelde voorbeelden is conform de ADR 62 en 118. Individuele gemeenten hanteren soms iets andere formuleringen. Op dit punt kan de ambtelijk organisatie zeker behulpzaam zijn.

In dit voorbeeld is het reglement inzake de inzameling van huisvuil een bevoegdheid van het college. Om die reden verzoekt de raad het college het reglement te wijzigen. Hij is immers zelf niet bevoegd hierover te besluiten.

Is er ook nog feitelijk beleid in het geding, dan wordt ook daarover een ontwerp-deelbesluit geformuleerd. Verschillende gradaties van concreetheid zijn hierbij denkbaar. In deelbesluit III zijn enkele varianten weergegeven.

Figuur 3

De raad van de gemeente A besluit:

I. de verordening inzake de afvalstoffen als volgt aan te passen: (zie figuur 1)

II. het college te verzoeken het reglement inzake de inzameling van huisvuil bij particulieren en bedrijven aan te passen aan de door middel van besluit I gewijzigde verordening inzake de afvalstoffen, waarbij ... (zie figuur 2);

III. (indien het een niet-gedelegeerde bevoegdheid betreft) in wijk D tien extra afvalbakken te plaatsen; of (indien het een gedelegeerde bevoegdheid betreft) het college te verzoeken in wijk D tien extra afvalbakken te plaatsen.

Voor de andere eerder genoemde mogelijke elementen van een ontwerpbesluit geldt hetzelfde procédé. Denkbaar is dat het college wordt gevraagd te rapporteren over de effecten van de te wijzigen regelingen of de handhaving daarvan. Voorstelbaar is ook dat het college wordt verzocht te overleggen met Rijk of provincie dan wel buurgemeenten over verwante zaken (bijvoorbeeld vuilnistoe-risme) en hierover aan de raad of de raadscommissie te rapporteren. Ook is het mogelijk dat bepaalde aspecten van het onderwerp nadere studie vereisen (bijvoorbeeld nieuwe verwerkingstechnieken). De tenuitvoerlegging van een dergelijk onderzoek is typisch een bestuursverantwoordelijkheid en daarmee een zaak voor het college. Dit soort deelbesluiten kan als volgt worden geformuleerd (zie deelbesluit IV).

Figuur 4

De raad van de gemeente A besluit:

I. (...) figuur 1

II. (...) figuur 2

III. (...) figuur 3

IV. het college van burgemeester en wethouders te verzoeken:

- 1. over de bestrijding van vuiltoerisme in overleg te treden met de gemeenten B en C en over de resultaten daarvan voor 1 januari 2002 te rapporteren aan de raadscommissie milieu en groen;**
- 2. over de praktische toepassing van techniek X een onderzoek te laten verrichten, waarvan de resultaten uiterlijk op 1 januari 2003 beschikbaar zijn.**

Een lastig onderdeel in initiatiefvoorstellen vormt vaak de verwerking van de lasten in de begroting. Bij de bepaling ervan is deskundige hulp vaak onontbeerlijk. De meeste initiatiefvoorstellen zullen tot extra lasten leiden. Dit betekent dat de begroting van baten en lasten weer sluitend gemaakt moet worden. Hierdoor zullen of de baten moeten worden verhoogd of de lasten voor een ander beleidsonderwerp worden verlaagd. Daarbij moet rekening worden gehouden met het karakter van de extra lasten: zijn de lasten incidenteel (alleen van belang voor het huidige begrotingsjaar) dan is een incidentele oplossing voldoende; zijn de lasten structureel (leidt het voorstel tot extra lasten gedurende meerdere jaren) dan zal er een structurele oplossing moeten worden gezocht.

Of de raad of het college een voorstel doet om ruimte in de begroting te vinden voor de extra lasten van het initiatiefvoorstel is een keuze voor de gemeente zelf. In een gedualiseerd stelsel stuurt de raad op hoofdlijnen. Dit geldt ook voor de begroting, daarom zal hij gaan autoriseren op een hoger niveau (geen functies maar beleidsvelden c.q. programma's). Dit betekent dat als het initiatiefvoorstel tot een beperkte stijging van de lasten leidt, het college binnen een beleidsveld (programma) de benodigde lastendaling kan bewerkstelligen zonder dat een begrotingswijziging aan de raad wordt voorgelegd. Als het initiatiefvoorstel echter een begrotingswijziging of forse beleidswijziging tot gevolg heeft kan de raad worden verzocht aan te geven op welke beleidsvelden de lasten verlaagd kunnen worden. De raad is zich dan bewust van de gevolgen van die lastenverlaging voor het beleid. In de handreiking over de programmabegroting en -rekening zal preciezer worden aangegeven hoe met de lasten van initiatiefvoorstellen kan worden omgegaan.

Figuur 5

De raad van de gemeente A besluit:

I t/m IV (...)

V.

(als het college een oplossing zoekt):

- het college te verzoeken in de ontwerpbegroting voor 2002 (en in de meerjarenraming) in programma x voorstel y op te nemen waardoor de lasten worden verhoogd met f 200.000 en de begroting te doen sluiten door binnen programma x op een ander onderdeel de lasten te verlagen. Het college dient aan te geven welke gevolgen dit heeft voor de beleidsdoelen van programma x.

(als de raad een oplossing zoekt):

- de raad besluit in de ontwerpbegroting voor 2002 (en in de meerjarenraming) in programma x voorstel y op te nemen waardoor de lasten worden verhoogd met f 200.000. Tevens besluit de raad tot daling van de lasten van programma y met f 200.000, hetgeen gevolg z heeft voor de beleidsdoelen van programma y.

PROCEDUREEL

Tot slot zijn er de al genoemde procedurele aspecten van het ontwerpbesluit. De formuleringen daarvan spreken voor zich (zie de deelbesluiten VI t/m VIII). Een raadsbesluit voortvloeiend uit een initiatiefvoorstel wordt getekend door de burgemeester (als voorzitter van de raad) en de gemeentesecretaris of - als de raad een griffier instelt - de griffier. Het is onder de huidige Gemeentewet en ook in het wetsvoorstel niet gebruikelijk dat de initiatiefnemers mede-ondertekenen.

Figuur 6

De raad van de gemeente A besluit:

I t/m V (...)

VI. het college van burgemeester en wethouders te verzoeken zorg te dragen voor een adequate handhaving van de in de besluiten I en II bedoelde regelgeving (of een andere in algemene termen gestelde opdracht);

VII. het college van burgemeester en wethouders te verzoeken de regelgeving als bedoeld in de besluiten I en II uiterlijk 1 januari

2003 op haar effectiviteit en handhaafbaarheid te evalueren en de resultaten van deze evaluatie voor te leggen aan de commissie voor milieu en groen;

VIII. dat de verordening als bedoeld in besluit I in werking treedt op 1 januari 2002 en eindigt op 31 december 2006, en verzoekt het college van burgemeester en wethouders in de regelgeving als bedoeld in besluit II dezelfde tijdstippen van inwerkingtreding en beëindiging op te nemen.

2 De toelichting

De toelichting is vormvrij. Bij een wat omvangrijker ontwerpbesluit kan het geen kwaad om naast een algemene toelichting een op de afzonderlijke deelbesluiten gerichte, meer gedetailleerde toelichting (bijvoorbeeld per artikel) op te nemen. Zowel de algemene als de onderdeelsgewijze toelichting moeten een adequaat antwoord geven op twee vragen:

- 1 waarom is terzake gemeentelijk beleid nodig?
- 2 waarom is dit beleid nodig?
- 3 waarom zijn de regels zo geformuleerd als in het voorstel staat; hoe helpt dat het gewenste doel naderbij te brengen?

3 De aanbiedingsbrief

Ontwerpbesluit en toelichting worden aan de raad aangeboden met een aanbiedingsbrief. Het verdient aanbeveling deze aanbiedingsbrief kort te houden. Met een korte aanduiding van het hoe en waarom van het voorstel kan worden volstaan. Tevens kunnen enkele elementaire procedurele aspecten worden vermeld, met name de data van behandeling door de raadscommissie(s) en de plenaire raad mogen niet ontbreken. Hierover dient uiteraard overleg met de voorzitter van de raadscommissie en de raad plaats te vinden. Soms word ook het seniorenconvent of het commissievoorzittersoverleg in zijn rol als agendacommissie hierbij betrokken. De aanbiedingsbrief wordt door de indiener(s) ondertekend; niet door collegeleden of de secretaris.

4 Praktijkvoorbeelden van initiatiefvoorstellen

Initiatiefvoorstel Schijndel: Bestemmingsherziening Molenstraat

Partij van de Arbeid
afdeling Schijndel

CDA - AFDELING SCHIJNDEL

Aan de Raad van de gemeente Schijndel
Postbus 5
5480 AA Schijndel

Schijndel, 24 februari 1999

Onderwerp: initiatiefvoorstel CDA en PvdA, inzake de Molenstraat

Geachte Raad,

Namens de fracties van het CDA (Afdeling Schijndel) en de Partij van de Arbeid (Afdeling Schijndel) doen wij u hierbij een voorstel inzake het winkelgebied Molenstraat e.o. Dit gezamenlijk initiatief van het CDA en de PvdA is tot stand gekomen omdat beide fracties van mening zijn dat er een einde moet komen aan de onduidelijkheid over de status en de daarmee samenhangende ontwikkelingsmogelijkheden van de Molenstraat e.o.

Onduidelijkheid

Reeds vele jaren lang is de Molenstraat, en dan eigenlijk het gehele winkelgebied wat met die naam wordt aangeduid¹, onderwerp van discussie. Dit speelt met name bij (recente en minder recente) initiatieven van winkeliers uit het winkelgebied of anderen, voor nieuwe activiteiten of voor uitbreiding van bestaande activiteiten. Meestal hebben die initiatieven betrekking op panden, die nog niet als winkel in gebruik zijn. De discussie gaat onveranderd over de vraag of de gemeente medewerking moet verlenen aan het initiatief van de betreffende ondernemer. Dit schept voor bestaande ondernemers veel onduidelijkheid en is weinig stimulerend voor goede initiatieven van bestaande en nieuw te vestigen ondernemers.

Deze onduidelijkheid duurt al tientallen jaren, ondermeer omdat er nog steeds geen goede regeling (lees: bestemmingsplan) is voor het gebied. Formeel valt het gebied nog onder een oud Wederopbouwplan uit de jaren '50, genaamd "Stationsstraat en omgeving". Nog daargelaten de ouderdom, is dit plan allang niet meer afgestemd op de huidige functie van het winkelcentrum, zowel wat betreft de gebruiks- als bebouwingmogelijkheden. Een herziening op zeer korte termijn ligt dan ook voor de hand.

Van de onduidelijkheid zijn de winkeliers in het gebied de dupe. Zo wordt er al sinds een groot aantal jaren met Van Tilburg gesproken over een mogelijke verplaatsing naar het Centrum, ondanks het feit dat al lang is berekend dat dit zonder een forse bijdrage van de kant van de gemeente niet haalbaar is, daargelaten de vraag of het gewenst is dat Van Tilburg verplaatst wordt naar het centrum.

Reeds in 1989 constateert het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant in hun brief van 26 juli 1989 (kenmerk 89.50339), waarbij aan Van Tilburg medewerking werd gegeven aan het laatste uitgevoerde uitbreidingsplan, dat "het een winkel betreft van een zodanige kwaliteit dat alleen via

¹ Het winkelcentrum Molenstraat e.o. bestaat uit de Molenstraat, nrs 1 t/m 23 en 2 t/m 24; De Pegstukken 1 (Kapper Rien) en 2 (Twan Visser); Molenhof 1 en 2; Plein 1944 (Combi Keetels) en Hoofdstraat 216 t/m 230.

Initiatiefvoorstel Schijndel: Bestemmingsherziening Molenstraat

grote (overheids)investeringen verplaatsing haalbaar is". Aan het slot van die brief dringt het college van Gedeputeerde Staten aan om op korte termijn het ontwerp-bestemmingsplan voor het onderhavige gebied voor overleg in te zenden aan de Kleine PPC.

Herinrichting Molenstraat

Ook is er nog steeds geen volledige duidelijkheid over de herinrichting van de Molenstraat. Een aantal jaren geleden heeft de winkeliersvereniging een plan gepresenteerd voor de herinrichting. Daar is tot op heden niets mee gedaan. Wel hebben wij begrepen dat nog dit jaar een aanvang wordt gemaakt met de aanleg van een nieuwe riolering en dat daarbij zal worden bezien in hoeverre rekening kan worden gehouden met de wensen van de winkeliers in het kader van de herinrichting. Dit is een uitgelezen mogelijkheid om samen met de ondernemers in de Molenstraat te komen tot een schetsplan voor de herinrichting zodat dit kan worden meegenomen in het op te stellen bestemmingsplan.

Distributie-planologisch beleid

In 1991/1992 is door het IMK een winkelonderzoek uitgevoerd dat de basis is geweest voor het besluit van de raad van 9 juli 1992 (en het besluit van de raad van 10 september 1992). In deze besluiten werd het distributie-planologisch beleid voor het centrum (inclusief de Molenstraat) vastgelegd. Prioriteit werd gelegd bij de ontwikkelingen van de winkels in het Centrum. De ontwikkelingsmogelijkheden voor de Molenstraat werden in belangrijke mate beperkt. Alleen een beperkte uitbreiding van bestaande winkels was mogelijk. Nieuwvestiging werd in beginsel uingesloten (woningen in de Molenstraat mochten niet worden omgezet in winkels). Wel heeft het college in de vergadering van 9 juli 1992 de toezegging gedaan te bezien of nieuwvestiging van winkels kan worden toegestaan in geval van verplaatsers, d.w.z. winkels die afkomstig zijn elders uit Schijndel, niet zijnde winkelgebieden.

Dit beleid is echter nooit uitgewerkt in concrete plannen. In april 1998 is door het college weliswaar een concept-beleidslijn opgesteld voor het ruilen van winkelbestemmingen binnen het winkelcentrum Molenstraat. Deze beleidslijn is dezelfde maand in de commissie Grondgebiedszaken behandeld en weer terug genomen. Dit vanwege het ontbreken van een duidelijk relatie met de overige winkelgebieden in Schijndel en een actueel distributie-planologisch onderzoek (DPO). De commissie heeft toen heel nadrukkelijk aan wethouder Wouters de boodschap meegegeven dat bij de actualisering van het DPO rekening moet worden gehouden met de status van de Molenstraat e.o. als kernwinkelgebied naast het centrumgebied (het hoofdwinkelcentrum).

Recente ontwikkelingen in de Molenstraat

In de afgelopen jaren is er gelukkig wel het een en ander gebeurd in de Molenstraat. Denk daarbij aan de nieuwbouw van winkels op het terrein van W. den Ouden en de uitbreiding van de supermarkt C1000 van de Fam. v.d. Brand. Dankzij de vasthoudendheid van de betreffende ondernemers en veel discussie zijn die plannen uiteindelijk gerealiseerd. Anderen, waaronder Van Tilburg, wachten nog steeds. Initiatieven die geregeld uit de raad (of commissie) naar voren komen, zoals bij de laatste begrotingsvergadering, leveren wel veel discussie op maar geen duidelijkheid in de richting van de ondernemers in het gebied Molenstraat.

Bij actualisering DPO rekening houden met status Molenstraat e.o.

Hoewel het nieuw uit te voeren winkelonderzoek in principe postief zou kunnen zijn voor het betreffende gebied, lijkt het ons voor alle duidelijkheid, in de richting van de onderzoekers, gewenst op voorhand aan te geven wat we willen als raad met het winkelgebied Molenstraat. Dit geeft de meeste duidelijkheid zowel in de onderzoeksfase als naar de toekomst toe. Het is namelijk mogelijk dat de huidige situatie c.q. het huidige beleid voor de Molenstraat (bewust, onbewust of anderszins) als uitgangspunt wordt genomen voor het onderzoek. Volgens ons is dat in ieder geval niet de bedoeling van een belangrijk deel van de raad, gelet op de discussies die daarover reeds hebben plaatsgevonden.

Initiatiefvoorstel Schijndel: Bestemmingsherziening Molenstraat

Wij hebben dan ook het initiatief genomen voor een voorstel, waarin uw raad wordt gevraagd het beleid, voor zover dat is vastgesteld voor de Molenstraat (zoals de raadsbesluiten van 9 juli en 10 september 1992), aan te passen en duidelijke uitgangspunten te formuleren voor de Molenstraat ten behoeve van het op korte termijn uit te voeren winkelonderzoek (DPO).

Het voorstel

Ons voorstel luidt als volgt:

- Op zeer korte termijn moet een passende bestemming worden gelegd op het gebied Molenstraat.
- De reconstructie van de Molenstraat moet zo snel mogelijk ter hand genomen worden (dit wordt in dit voorstel niet verder uitgewerkt).

Uitwerking van het voorstel voor een passende bestemming

Voor het gebied moet zo spoedig mogelijk een bestemmingsplan worden voorbereid en opgesteld. Het heeft daarbij geen zin te wachten op een herziening van het bestemmingsplan voor de gehele wijk De Beemd. Vooruitlopend daarop moeten de uitgangspunten en doelstellingen van de raadsbesluiten van 9 juli en 10 september 1992 worden herzien. Uitgangspunt is dat winkelcentrum Molenstraat e.o. een **passende bestemming** krijgt, met de volgende functies:

- detailhandel;
- horeca (beperkt) en
- kantoren en publieksgerichte functies (zoals reisbureaus, banken, makelaars, hakenbars)
- het wonen.

Dit uitgangspunt moet duidelijk worden meegegeven bij de opdrachtformulering voor de actualisering van het DPO.

Bij het bepalen van de bestemmingsvoorschriften kan worden aangesloten op de bestemmingen 'centrumvoorzieningen' en 'verspreide voorzieningen' in het bestemmingsplan Centrum. Gelet op de huidige functie van winkelcentrum Molenstraat e.o. stellen wij voor uit te gaan van de bestemming 'centrumvoorzieningen'.

De bestemming moet daarbij voldoende mogelijkheden bieden voor:

- uitbreiding van bestaande functies. Dit om eventuele investeringen te kunnen plegen die noodzakelijk zijn voor een rendabele bedrijfsvoering en het handhaven van de concurrentiepositie ten opzichte van de omliggende winkelcentra (niet alleen in Schijndel). Een aantal winkels (b.v. Van Tilburg) heeft niet alleen een belangrijke functie voor Schijndel, maar ook voor de gehele regio;
- de vestiging van nieuwe winkels (met mogelijkheden voor uitbreiding). Bij de nieuwe functies gaat het met name om de mogelijkheid om woningen om te zetten in winkels (of een andere functie). Het gaat om circa 7 à 8 woningen. Bij voorkeur wordt dit geregeld via een **wijzigingsbevoegdheid** binnen de bestemming 'centrumvoorzieningen'. Dit biedt de meeste zekerheid voor de - toekomstige- gebruiker van de betreffende gronden. Een vrijstelling is ook mogelijk, maar biedt minder rechtszekerheid voor mogelijke opvolgers van de nieuwe te vestigen winkel; de vrijstelling wordt immers in het individuele concrete geval verleend en geldt in beginsel niet voor opvolgers.

Beheersbaarheid

Om de ontwikkelingen in het gebied beheersbaar te houden stellen wij voor dat bestaande winkels, en bestaande horeca alsmede kantoren, andere publieksgerichte functies en woningen direct worden toegelaten binnen de bestemming en dat de vestiging van **nieuwe winkels en horeca** (en eventueel lichte bedrijfjes) aan een **vrijstellings- of wijzigingsbevoegdheid** wordt gekoppeld. Dit houdt in dat de bestaande winkels en horecabedrijven als zodanig worden aangegeven op de plankaart. In beginsel maakt het niet uit tot welke branche een winkel behoort. Het DPO zal moeten uitwijzen of en in welke omvang er ruimte is voor een uitbreiding van dit aantal vestigingen. Voor horeca is het aan te bevelen

Initiatiefvoorstel Schijndel: Bestemmingsherziening Molenstraat

een aanduiding 'op maat' op te nemen, zoals dat in het bestemmingsplan Centrum is gedaan. Dit om te voorkomen dat zich binnen het gebied horeca vestigt, die niet gewenst is.

Uitgangspunten bij de uitwerking van het voorstel

De concrete uitwerking van dit voorstel laten wij uiteraard over aan het gemeentebestuur. In dat kader zullen uitgangspunten en randvoorwaarden op papier worden gezet. Ook wij beseffen dat de ontwikkelingsmogelijkheden van de Molenstraat e.o. in relatie moeten worden gezien met die in het centrumgebied en ook beseffen wij dat de mogelijkheden tot nieuwvestiging en uitbreiding niet onbeperkt zijn. De ontwikkelingsmogelijkheden zullen dan ook moeten blijken uit de actualisering van het DPO, die binnenkort zal plaatsvinden. De status van de Molenstraat e.o. als tweede kernwinkelgebied naast het centrumgebied mag daarbij echter niet ter discussie staan.

Ter afsluiting

Dit voorstel is op de eerste plaats bedoeld om een bijdrage te leveren aan een oplossing voor de Molenstraat: er moet een einde komen aan de onduidelijkheid en onzekerheid bij de ondernemers in de Molenstraat e.o. Op de tweede plaats biedt ons voorstel handreikingen voor de inhoud van het bestemmingsplan voor de Molenstraat e.o.

Wij hebben het volste vertrouwen dat u zich als lid van de gemeenteraad in overwegende mate kunt vinden in het voorstel. Wel kunnen wij ons voorstellen dat u vragen en/of opmerkingen heeft. Gaarne nodigen wij u uit om uw op- en/of aanmerkingen te plaatsen en eventuele aanvullingen en bijdragen te leveren. Deze kunnen dan in de discussie rond de status van de Molenstraat worden meegenomen.

Wij stellen voor dat het onderwerp op de agenda komt van de eerstvolgende vergadering van de commissie Grondgebiedszaken (16 maart 1999) en dat de vertegenwoordiger(s) van uw fractie daarin met een reactie komen op het voorstel.

Namens de fractie van de Partij van de Arbeid

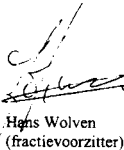
Namens de fractie van het CDA

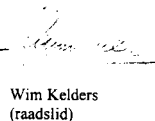
Henk Roozendaal
(fractievoorzitter)

Roeland Mathijssen
(lid commissie
grondgebiedszaken)

Hens Wolven
(fractievoorzitter)

Wim Kelders
(raadslid)

Initiatiefvoorstel Zoetermeer: Initiatiefrecht burgers en agendacommissie

Partij van de Arbeid

Aan de voorzitter en leden van de commissie bestuurszaken
i.a.a. wethouders, raadsleden en niet raadsleden

Zoetermeer, 25 januari 2001

betreft: aanvullende voorstellen PvdA

In aanvulling op het initiatiefvoorstel van VVD en PvdA biedt de PvdA u nog twee voorstellen aan die gericht zijn op het verder versterken van de gemeenteraad en het betrekken van de burgers bij het bestuur van deze stad.

De PvdA verzoekt u deze voorstellen te betrekken bij de discussie over dualisering raad en de voorstellen van de commissie Elzinga in de commissie Bestuurszaken van 5 februari a.s.

Namens de fractie van de PvdA

Rob Janssen

Initiatiefvoorstel Zoetermeer: Initiatiefrecht burgers en agendacommissie

Partij van de Arbeid

Initiatiefvoorstel van de PvdA

1. Geef burgers/instellingen meer invloed op de agenda van de gemeente

De gemeente Zoetermeer heeft een inspraakverordening en betreft burgers en instellingen bij het ontwikkelen van beleid. Zoetermeer heeft een referendumverordening. Toch blijkt dat lang niet altijd voldoende te zijn om burgers en instellingen bij het bestuur van de stad te betrekken. In het oorspronkelijke groei-initiatief van de PvdA zaten enkele elementen die de PvdA van belang vindt voor het geven van meer invloed van burgers op de agenda van de gemeenteraad.

De PvdA stelt voor:

- organisaties/groepen van burgers krijgen het recht van initiatief. Zij kunnen mits voldoende ondersteund voorstellen aan de gemeenteraad voorleggen. Het voorstel wordt tot in de gemeenteraad door de indieners verdedigd. De voorstellen moeten wel aan enkele voorwaarden voldoen:
 - moeten gericht zijn op het grondgebied van Zoetermeer en de gemeente moet de beleidsverantwoordelijkheid hebben
 - voorstellen zijn niet gericht op het corrigeren van recente raadsbesluiten (minder dan een jaar geleden in uitvoering genomen)
 - moeten ambtelijk of in het kader van wijk- en buurtbeheer niet opgelost kunnen worden.
 - mogen geen voorstellen over de hoogte van tarieven, belastingen en heffingen zijn.
- burgers krijgen het recht tot agendering van onderwerpen voor commissievergadering met een concrete vraagstelling. Burgers/organisaties praten dan ook mee in de commissie. Commissies moeten beslissen of dit punt op de agenda van de raad wordt geplaatst.

2. De raad: een eigen agendacommissie

De PvdA wil dat de raad zelf meer grip krijgt op de agenda van commissies en raad. Het gaat daarbij met name om het bewaken van de voortgang van de activiteiten, tijdige inbreng van stukken, het tijdig signaleren en voorkomen van een stapeling van belangrijke stukken in een korte periode en het samen in overleg met het college vaststellen van vergaderdata etc.

De PvdA stelt daarom voor:

- het instellen van een agendacommissie die in overleg met het college de agenda van raad en commissies voorbereidt: de raad geeft daarbij aan welke onderwerpen zij tijdig in een commissie wenst te kunnen bespreken. De agendacommissie kan de gemeenteraad adviseren om een voorstel niet of juist wel in behandeling te nemen. Alle fracties zijn in de agendacommissie vertegenwoordigd.

Zoetermeer, 25 januari 2001

Initiatiefvoorstel Zoetermeer: Maatschappelijke verkenningen

Initiatiefvoorstel inzake het vaststellen van een verordening voor het houden van maatschappelijke verkenningen

1 Inleiding

Tegen de achtergrond van de huidige discussie over dualisering van de verhoudingen tussen college en gemeenteraad wordt in Zoetermeer een versterking van de positie van de gemeenteraad voorgestaan. De raad zou in de besluitvorming beter herkenbaar en meer richtinggevend moeten zijn, op de belangrijkste beslissingen een wezenlijke invloed moeten hebben en een effectieve controle moeten uitvoeren op het college van burgemeester en wethouders en op de ambtelijke organisatie.

Tijdens de begrotingsbehandeling 2001-2004 op 30 oktober 2000 heeft de VVD-fractie, in navolging van de gemeente Eindhoven, het instrument maatschappelijke verkenningen geïntroduceerd.

Er wordt, in ieder geval bij de VVD-fractie, een sterke behoefte gevoeld om bij specifieke onderwerpen als gemeenteraad zelf informatie in te winnen over wat er in de samenleving speelt en niet langer te afhankelijk te zijn van de (meestal) papieren informatie: de raad wil zelf op verkenning uit, een maatschappelijke verkenning. Het verzamelen van informatie door contacten in de stad en met ambtenaren is weliswaar tot nu steeds een vast onderdeel van het werk van gemeenteraadsleden individueel of in samenwerking met leden van hun fractie en partij uitvoeren. Het verzamelen van informatie kan echter voor een deel ook gezamenlijk - als gemeenteraad- gebeuren. Door raadsbreed op zoek te gaan naar informatie ontstaat een breed gedragen beeld van de werkelijkheid. Op basis daarvan kan de raad zich beraden of beleidsaanpassingen gewenst zijn. De meerwaarde van de maatschappelijke verkenning ten opzichte van activiteiten die individuele raadsleden ondernemen is de gezamenlijke informatie-basis die ontstaat. Het maakt het mogelijk om op basis van een gezamenlijk vertrekpunt invulling te geven aan de initiërende macht van de gemeenteraad.

2 Probleemstelling

Zowel voor de raad als voor de ambtelijke organisatie is het goed om enkele basisafspraken te maken over het houden van maatschappelijke verkenningen, zonder meteen een dichtgetimmerd verhaal te construeren. Omdat er in deze gemeente geen, en elders in het land slechts beperkt ervaring met dit instrument bestaat, wordt bepleit een begin te maken met maatschappelijke verkenningen en door middel van een leerproces te bezien hoe het instrument verder ontwikkeld kan worden en welke afspraken dan herzien moeten worden. Hierbij past ook dat de werkgroep ter uitvoering van de in het separaat in te dienen groei-initiatief "Naar een beter functionerende gemeenteraad" beziet of de maatschappelijke verkenningen geheel of gedeeltelijk in de plaats kunnen treden van de huidige brainstormvergaderingen.

Initiatiefvoorstel Zoetermeer: Maatschappelijke verkenningen

3 Maatschappelijke effecten en het meetpunt voor succes

Maatschappelijke verkenningen dragen bij aan:

- het vermeerderen van de aanwezige kennis van en het inzicht in maatschappelijke ontwikkelingen bij leden van de raad (als leertraject voor de eigen beeldvorming); en
- het creëren van draagvlak binnen de raad voor mogelijke beleidsaanpassingen op die beleidsterreinen;
- het versterken van de eigen initiatiefnemende taak van de raad aan het begin van het beleidsvormingsproces en daarmee ook het versterken van de positie van de raad;
- het zich sterker profileren van de raad als volksvertegenwoordiging.

4 Wijze van aanpak/oplossingsrichting

In bijgevoegde concept-verordening voor het houden van maatschappelijke verkenningen is een aantal spelregels vastgelegd. In deze paragraaf wordt een aantal punten uit de verordening kort toegelicht.

A Nadere aanduiding van de begripsbepaling (artikel 1)

Onder een maatschappelijke verkenning door de raad wordt een activiteit verstaan, waarbij in opdracht van de raad informatie verzameld wordt over maatschappelijke ontwikkelingen die relevant zijn voor de gemeente.

Met het houden van een dergelijke verkenning beoogt de raad een zo concreet mogelijk eigen beeld te vormen van die maatschappelijke ontwikkelingen en aan de hand daarvan te beoordelen of verdere beleidsinitiatieven c.q. beleidsaanpassingen noodzakelijk zijn.

In de praktijk zal een maatschappelijke verkenning kunnen variëren in omvang, intensiteit en werkwijze. Dat is afhankelijk van het doel dat de raad met een specifieke verkenning voor ogen staat.

Een maatschappelijke verkenning is uitdrukkelijk niet gericht op een onderzoek naar de doeltreffendheid van het bestaande gemeentelijke beleid en de doelmatigheid van de uitvoering van dat beleid. Dat werkgebied is voorbehouden aan de rekenkamercommissie.

Dat neemt niet weg dat er bij een maatschappelijke verkenning -en passant- wel aandacht gegeven zal worden aan het bestaande gemeentelijke beleid op een bepaald beleidsveld. Het zal duidelijk zijn dat een maatschappelijke verkenning aan de voorkant van een bestuurlijk beleidsproces zit en een onderzoek van de rekenkamercommissie aan de achterkant van dat proces. Overigens kan uit een onderzoek van de rekenkamercommissie wel een maatschappelijke verkenning voortkomen.

Voorts zal een verkenning niet het karakter hebben van een wetenschappelijk opgezet onderzoek. In het kader van een maatschappelijke verkenning worden diverse werkvormen toegepast (zoals ronde-tafel-gesprekken, tweegesprekken en observatie). Kenmerkend voor een maatschappelijke verkenning is het zelf vergaren van informatie en de behoefte om zich een eigen beeld van het onderwerp te vormen.

Initiatiefvoorstel Zoetermeer: Maatschappelijke verkenningen

Er mag aangenomen worden dat tijdens een verkenning de deelnemende raadsleden een actieve onbevagen vragende houding zullen aannemen. In ieder geval willen raadsleden een onderwerp van diverse kanten beschouwen. Zij zullen willen spreken met bewoners of gebruikers van een voorziening, die het onderwerp direct aangaan en met organisaties in Zoetermeer die bekend zijn met de vraagstelling.

Belangrijke vragen in een verkenning zijn: wat is er maatschappelijk aan de hand, wie zijn er bij betrokken, welke werkelijkheden en alternatieven bestaan er? Vragen die raadsleden stellen zullen niet altijd vrij zijn van een politieke achtergrond. Dat kan ook niet steeds voorkomen worden.

Van raadsleden zou wel verwacht mogen worden dat zij tijdens een verkenning met terughoudendheid blijken geven van hun politieke kleur. Zij treden namelijk tijdens een verkenning in de eerste plaats op als lid van de gemeenteraad en niet als vertegenwoordiger van een politieke fractie.

Verder mag van de deelnemende raadsleden verwacht worden, dat zij alle activiteiten in het kader van de verkenning zoveel als mogelijk bijwonen.

B Het proces van een maatschappelijke verkenning

Een maatschappelijke verkenning heeft een procesmatig verloop. De volgende fasen zullen kunnen worden onderscheiden:

- de initiatiefase, uitmondend in de voorbereiding van een initiatiefvoorstel;
- de behandeling van het initiatiefvoorstel in de commissie bestuurszaken en desgewenst ook in een van de vakcommissies;
- de behandeling in de raad;
- de daadwerkelijke verkenning;
- de rapportagefase;
- de behandeling van het eindrapport in de raad;
- de terugkoppeling naar de doelgroep die deelnam aan de maatschappelijke verkenning.

initiatiefase (artikel 2)

Een onderwerp voor een maatschappelijke verkenning komt meestal in een commissievergadering naar voren. Bij voldoende steun neemt een aantal raadsleden de taak op zich een initiatiefvoorstel voor te bereiden. Overigens kan elk raadslid buiten een raadscommissie een initiatiefvoorstel indienen voor het houden van een maatschappelijke verkenning.

Overeenkomstig het Reglement van Orde van de raad moeten tenminste twee andere raadsleden het voorstel mede ondertekenen.

In het initiatiefvoorstel wordt aandacht besteed aan:

- de onderwerpsomschrijving;
- de aanleiding voor het houden van een maatschappelijke verkenning;
- de centrale vraagstelling;
- een globale beschrijving van de te ondernemen activiteit;
- de beoogde samenstelling van de commissie, die de verkenning gaat uitvoeren;
- de te verwachten tijdinvestering voor raadsleden;
- de mate en wijze van ambtelijke ondersteuning;
- een raming van de kosten van eventuele externe ondersteuning;
- een indicatieve tijdplanning.

Initiatiefvoorstel Zoetermeer: Maatschappelijke verkenningen

In de initiatieffase verzoeken de initiatiefnemers de gemeentesecretaris om ambtelijke bijstand bij het opstellen van het initiatiefvoorstel.

Behandeling van het initiatiefvoorstel in de raadscommissie(s) (artikel 2)

In verband met de inhoudelijke afstemming van het gekozen onderwerp met andere beleidsvelden en de organisatorische afstemming met andere activiteiten van de raad wordt het betreffende initiatiefvoorstel besproken in de commissie bestuurszaken. Meestal zal een inhoudelijke bespreking in een van de andere commissies hieraan vooraf gaan. De initiatiefnemer of de groep van raadsleden die de verkenning voorbereidt zal de voorzitter van de commissie hierom verzoeken.

Behandeling van het initiatiefvoorstel in de raad (artikel 2)

De initiatiefnemers bieden het initiatiefvoorstel, rekening houdend met de gemaakte opmerkingen in de commissie, aan de voorzitter van de gemeenteraad aan. Die zal het initiatiefvoorstel, voorzien van een behandelingsvoorstel van het college, op de agenda plaatsen van de eerstvolgende raadsvergadering.

In het voorstel zal het college van burgemeester en wethouders zich onthouden van een inhoudelijk oordeel. Het college zal wel beoordelen of:

- de benodigde financiële middelen passen binnen het beschikbare budget van f 40.000,- op jaarbasis; of
- de gevraagde ambtelijke ondersteuning overeenstemt met de beschikbare ambtelijke capaciteit; en of
- ingestemd kan worden met de te stellen randvoorwaarden.

De raad stelt vervolgens het voorstel voor het houden van een maatschappelijke verkenning vast, stelt de nodige middelen voor de uitvoering beschikbaar en stelt de verkenningscommissie in. Overigens zal de vaststelling van het budget voor de kosten van eventuele externe ondersteuning integraal onderdeel zijn van de afwegingen tijdens het Voorjaarsdebat.

De uitvoering van de verkenning

De verkenningscommissie stelt voor eigen gebruik een draaiboek op voor de uitvoering van de verkenning.

Rapportage (artikel 6)

Aan het eind van haar werkzaamheden ordent de commissie de verzamelde informatie en inzichten, zij formuleert beleids- en onderzoeksvragen en stelt een rapportage op, voorzien van een toelichting op haar werkwijze. De commissie biedt het rapport aan de gemeenteraad aan.

Behandeling in de gemeenteraad

De voorzitter van de gemeenteraad agendeert het rapport voor bespreking in de gemeenteraad. De raad dient zich uit te spreken hoe hij de rapportage wil behandelen. De raad kan de behandeling doorverwijzen naar debetreffende raadscommissie of kan het college verzoeken om met nadere voorstellen te komen.

Terugkoppeling

Ter afronding van een maatschappelijke verkenning worden de diverse externe deelnemers aan de verkenning in kennis gesteld van de resultaten. Dit zal minimaal

Initiatiefvoorstel Zoetermeer: Maatschappelijke verkenningen

gebeuren door het verzenden van het rapport of van een samenvatting. Eventueel kan er ook een afsluitende bijeenkomst worden georganiseerd.

C Nadere toelichting per artikel (voor zover nodig)

Artikel 4 Samenstelling en werkwijze

Een verkenningcommissie is bij voorkeur raadsbreed samengesteld. Iedere fractie heeft het recht om met tenminste een lid deel te nemen.

Ten aanzien van de werkwijze maakt de verkenningcommissie werkafspraken. Daarbij spreekt zij onder andere af op welke wijze en op welke tijdstippen zij communiceert met maatschappelijke organisaties en de pers.

Artikel 5 Secretariaat (en ondersteuning)

De commissie kan de gemeentesecretaris verzoeken een ambtenaar aan te wijzen als secretaris van haar commissie. De secretaris ondersteunt de verkenningcommissie bij de vervulling van haar taak.

De verkenningcommissie kan de gemeentesecretaris daarnaast ook om andere vormen van ambtelijke bijstand en advies verzoeken, mits passend binnen het genomen raadsbesluit.

De verkenningcommissie kan ook een externe deskundige als adviseur inschakelen. De kosten die daarmee gepaard gaan moeten gedekt kunnen worden uit de middelen die bij de behandeling van het initiatiefvoorstel door de raad zijn toegekend. De gemeentesecretaris zal die inschakeling regelen. Hij treedt op als budgethouder.

5 Communicatie

Over het bestuurlijke instrument maatschappelijke verkenningen zal een informatieve brochure verschijnen ten behoeve van de externe en interne communicatie.

Initiatiefvoorstel Zoetermeer: Maatschappelijke verkenningen

concept-besluit

De Raad van de gemeente Zoetermeer;
gzien het voorstel van burgemeester en wethouders van ...;
overwegende dat het wenselijk is nadere regels te stellen voor het houden van
maatschappelijke verkenningen;
gelet op het advies van de commissie bestuurszaken;

Besluit:

vast te stellen de navolgende Verordening voor het houden van maatschappelijke
verkenningen.

Artikel 1 Begripsbepaling

Onder een maatschappelijke verkenning wordt verstaan een activiteit waarbij ten behoeve van
de raad informatie wordt verzameld over maatschappelijke ontwikkelingen die relevant zijn voor
de gemeente teneinde de raad in staat te stellen zich een beeld te vormen van de aard en de
omvang van deze ontwikkelingen en te beoordelen of nieuw beleid moet worden ontwikkeld of
bestaand beleid moet worden aangepast.

Artikel 2 Initiatief

1. Ieder raadslid kan een initiatiefvoorstel indienen voor het houden van een maatschappelijke
verkenning.
2. Op het initiatiefvoorstel is het Reglement van Orde van de raad van toepassing.
3. Het initiatiefvoorstel voor het houden van een maatschappelijke verkenning bevat in ieder
geval de volgende onderdelen:
 - a. de aanleiding voor het houden van de maatschappelijke verkenning;
 - b. een omschrijving van het onderwerp van de maatschappelijke verkenning;
 - c. de centrale vraagstelling;
 - d. een globale beschrijving van de te ondernemen actie;
 - e. de te verwachten tijdsinvestering;
 - f. een raming van de in te zetten ambtelijke capaciteit;
 - g. de noodzaak tot het inschakelen van externe deskundigen;
 - h. de kosten van de maatschappelijke verkenning;
 - i. een tijdplanning.
4. Op verzoek van de initiatiefnemer of initiatiefnemers kan een vaste commissie van advies
over het initiatiefvoorstel voor het houden van een maatschappelijke verkenning advies
uitbrengen.
5. Over het initiatiefvoorstel voor het houden van een maatschappelijke verkenning winnen de
initiatiefnemer of initiatiefnemers het advies in van de commissie bestuurszaken.
6. Ten behoeve van de behandeling van het initiatiefvoorstel bereidt het college van
burgemeester en wethouders een raadsvoorstel voor, bevattend tenminste de volgende
onderdelen:
 - a. de aard en omvang van de ambtelijke ondersteuning;
 - b. de noodzaak van het inschakelen van externe deskundigen;
 - c. een raming van de kosten van de maatschappelijke verkenning;
 - d. de dekking van de kosten van de maatschappelijke verkenning.

Initiatiefvoorstel Zoetermeer: Maatschappelijke verkenningen

Artikel 3 Verkenningscommissie

1. Een maatschappelijke verkenning wordt uitgevoerd door een commissie, genaamd verkenningscommissie.
2. Een verkenningscommissie wordt ingesteld door de raad.
3. De raad regelt de taakopdracht en bevoegdheden van een verkenningscommissie.
4. Een verkenningscommissie wordt niet belast met een onderzoek naar de doeltreffendheid van het bestaande gemeentelijk beleid en de doelmatigheid van de uitvoering van het beleid.

Artikel 4 Samenstelling en werkwijze

1. De voorzitter en de overige leden van een verkenningscommissie worden benoemd door de raad.
2. Iedere fractie kan in een verkenningscommissie met twee leden zijn vertegenwoordigd.
3. De verkenningscommissie bepaalt haar werkwijze.

Artikel 5 Secretariaat

1. Het secretariaat van een verkenningscommissie wordt gevoerd door de een door de gemeentesecretaris aan te wijzen ambtenaar.
2. De secretaris ondersteunt de verkenningscommissie bij de haar opgedragen taak.

Artikel 6 Rapportage

De verkenningscommissie stelt een rapportage op van haar bevindingen, voorzien van een toelichting op haar werkwijze en biedt het de raad aan.

Artikel 7 Terugkoppeling

De personen en instellingen die bij de maatschappelijke verkenning betrokken zijn geweest ontvangen een exemplaar van het eindrapport.

Artikel 8 Slotbepaling

1. Deze verordening kan worden aangehaald als "Verordening voor het houden van maatschappelijke verkenningen".
2. Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag na die van haar vaststelling.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van ...

Initiatiefvoorstel Appingedam: Referendumverordening

AAN
de voorzitter van de gemeenteraad
van Appingedam.

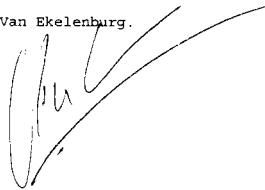
Appingedam, 1 december 1995.

Geachte voorzitter,

Hierbij doe ik u toekomen een mede door mijn fractiegenoten ondertekend
initiatiefvoorstel zoals bedoeld in artikel 33 van het Reglement van orde
voor de vergaderingen van de gemeenteraad van Appingedam

Hoogachtend,

C.A. Van Ekelenburg.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'C.A. Van Ekelenburg', written over a horizontal line.

Initiatiefvoorstel Appingedam: Referendumverordening

Aan: De raad van de gemeente Appingedam.

Onderwerp:
Initiatiefvoorstel tot vaststelling van een referendumverordening.

Met verwijzing naar artikel 33, lid 1 van het Reglement van orde voor de vergaderingen van de gemeenteraad van Appingedam neem ik het initiatief u voor te stellen een referendumverordening voor de gemeente Appingedam vast te stellen.

Ter toelichting mag ik u verwijzen naar de op 8 november j.l. uitgereikte notitie van de D66 fractie dd. november 1995. Een concept-referendumverordening is daarin als bijlage opgenomen.
Ik stel u voor te besluiten tot vaststelling van de verordening overeenkomstig dit concept.

Appingedam, 1 december 1995.

C.A. van Ekelenburg
(fractievoorzitter D66)

Mede-ondertekening:

J.A. Krüse - Kluwer
(raadslid D66)

J. Wolthof
(raadslid D66)

Reeds verschenen publicaties uit de serie:

Vernieuwingsimpuls Dualisme en lokale democratie

Profielchets voor fractie, raadslid en wethouder in een dualistisch bestel

Deze profielchets biedt politieke partijen aanknopingspunten bij de rekrutering van kandidaten voor het raadslidmaatschap en wethouderschap.

ISBN 90 322 7172 5 Prijs €12,03 / f 26,50

Handreiking burgerinitiatief

Deze handreiking burgerinitiatief biedt gemeenten een aantal aanknopingspunten om burgers invloed te geven op de agenda van de gemeenteraad.

ISBN 90 322 7165 2 Prijs €12,48 / f 27,50

Handreiking Dualistisch reglement van orde voor de gemeenteraad

Deze handreiking biedt gemeentebesturen een aantal mogelijkheden om met de huidige wetgeving al vorm en inhoud aan dualisme te geven.

ISBN 90 322 7159 8 Prijs €12,48 / f 27,50

Menu à la carte

Menu à la carte schetst de eerste fase van de vernieuwingsimpuls, die loopt tot aan de gemeenteraadsverkiezingen van 2002. Het biedt een overzicht van de activiteiten in die periode waaraan raadsleden, wethouders, burgemeesters en anderen kunnen deelnemen.

ISBN 90 322 7162 8 Prijs €8,85 / f 19,50

Initiatief voorstellen; wanneer en hoe?

Deze handreiking biedt het raadslid de instrumenten om signalen die hij oppikt uit de samenleving te vertalen in concrete voorstellen voor gemeentelijk beleid.

ISBN 90 322 7181 4 Prijs €13,39 / f 29,50

Het wetsvoorstel dualisering gemeentebestuur: wat verandert er en wanneer?

Het wetsvoorstel om het gemeentebestuur te dualiseren heeft ingrijpende gevolgen voor de praktijk in gemeenten en vraagt ook een aantal acties van de gemeenten. In deze handreiking ligt daarom de nadruk op de veranderingen in de formele structuur.

ISBN 90 322 7190 3 Prijs €14,75 / f 32,50

Handreiking installatie gemeenteraad en benoeming wethouders

Doel van deze handleiding is gemeenten en politieke partijen te informeren over veranderingen die op stapel staan rond de installatie van de nieuwe gemeenteraad na de gemeenteraadsverkiezingen van 6 maart 2002 en de benoeming van nieuwe wethouders.

ISBN 90 322 7158 X Prijs €13,39 / f 29,50

Bestel nu de overige publicaties uit de serie: Vernieuwingsimpuls Dualisme en lokale democratie

- Ja, ik bestel ___ exemplaren à €12,03 / f 26,50 van het boek **Profielschets voor fractie, raadslid en wethouder in een dualistisch bestel** (ISBN 90 322 7172 5).
- Ja, ik bestel ___ exemplaren à €12,48 / f 27,50 van het boek **Handreiking burgerinitiatief** (ISBN 90 322 7165 2).
- Ja, ik bestel ___ exemplaren à €12,48 / f 27,50 van het boek **Handreiking Dualistisch reglement van orde voor de gemeenteraad** (ISBN 90 322 7159 8).
- Ja, ik bestel ___ exemplaren à €8,85 / f 19,50 van het boek **Menu à la carte** (ISBN 90 322 7162 8).
- Ja, ik bestel ___ exemplaren à €13,39 / f 29,50 van het boek **Initiatief voorstellen; wanneer en hoe?** (ISBN 90 322 7181 4).
- Ja, ik bestel ___ exemplaren à €14,75 / f 32,50 van het boek **Het wetsvoorstel dualisering gemeentebestuur: wat verandert er en wanneer?** (ISBN 90 322 7190 3).
- Ja, ik bestel ___ exemplaren à €13,39 / f 29,50 van het boek **Handreiking installatie gemeenteraad en benoeming wethouders** (ISBN 90 322 7158 X).

Organisatie: _____ Afdeling: _____
Naam: _____ m / v
Adres: _____
Postcode: _____ Woonplaats: _____
Telefoon: _____ Fax: _____
E-mail: _____
Datum: _____ Handtekening: _____

Actiecode: 1144SD101 / 31-12-01

Voor meer informatie over
abbonementen, boeken, brochures,
formulieren en bestellingen kunt
u contact opnemen met:

VNG uitgeverij
Postbus 30435
2500 GK Den Haag
telefoon (070) 373 88 88
fax (070) 365 18 26

Voor een actueel overzicht van onze
uitgaven kunt u onze website bezoeken:
www.vnguitgeverij.nl

U kunt uw bestelling ook per
e-mail plaatsen
verkoop@vnguitgeverij.nl

Prijzen zijn inclusief BTW en exclusief
verzend- en administratiekosten.
Prijswijzigingen voorbehouden.
Ook verkrijgbaar via de boekhandel.

VNG **UITGEVERIJ**
S - G R A V E N H A G E

Praktijkinformatie lokaal bestuur